

TÜRKİYE’DE GIDA BANKACILIĞI MEVZUATI VE UYGULAMALARI**Dr. Öğr. Üyesi Eyüp Sabri KALA** **ÖZET**

Gıda bankacılığı, 1967’de ABD’de emekli bir kişinin çöpe atılan ve bağışlanan diğer gıda maddelerini toplayıp ihtiyaç sahiplerine dağıtmak üzere bir depo kurmasıyla başlamış, zamanla gelişmiş ve yaygınlaşmıştır.

Türkiye’de “Gelir Vergisi” ve “Katma Değer Vergisi” kanunlarında 2003’te yapılan değişikliklerle gıda bankacılığı uygulamaya girmiştir. Gıda bankacılığı yapan vakıf ve derneklere bağışlanan gıda maddelerine KDV istisnası tanınmış, bu bağışların tamamının gelir vergisine esas olacak kazancın hesaplanmasında gelirden indirilmesi imkânı sağlanmıştır. 2004 yılından itibaren giyecek, temizlik ve yakacak maddeleri de gıda bankacılığı kapsamına alınmıştır.

Türkiye’de gıda bankacılığıyla ilgili en detaylı çalışma TBMM Dilekçe Komisyonu’nca 2016’da kurulan Alt Komisyon tarafından yapılmıştır. Kamu kurumlarından yazılı bilgi alınarak, vakıf dernek ve kamu kurumlarıyla toplantılar düzenlenerek ve yerinde incelemeler yapılarak konu hakkında rapor hazırlanmış, kurumlarca neler yapılması gerektiği hususunda öneriler oluşturmuştur. Rapor TMBB Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu’nun 08.05.2018 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 20 sayılı Genel Kurul kararı alınmıştır.

Bu çalışmada, bir sosyal politika aracı olan gıda bankacılığıyla ilgili mevzuatımızda yer alan düzenlemeler ele alınmış, bilahare Türkiye uygulamaları incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal politika, Sosyal yardım, Gıda bankacılığı, Vakıf, Dernek.

JEL Kodları: B55, L31, M14, L38

FOOD BANKING LEGISLATION AND IMPLEMENTATIONS IN TURKEY**ABSTRACT**

Food banking started in 1967 when a retired person in the USA set up a warehouse in order to collect and distribute foodstuff that were thrown away and donated.

"Income Tax" and "Value Added Tax (VAT)" laws were changed in Turkey and food banking has been put into practice in 2003. Food donations to foundations and associations engaged in food banking items have been granted VAT exemption, and the opportunity to deduct all of these donations from

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İstanbul, Türkiye. e-mail: ekala@fsm.edu.tr

Makale Geçmişi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 12 Mayıs / May 2020

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 30 Temmuz / July 2020

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 26 Eylül / September 2020

income when calculating the income that will be the basis of income tax. Starting in 2004, cleaning and fuel items are also included in the scope of food banking. The most detailed study of the food banking in Turkey realized by The Grand National Assembly Petition Commission's sub-commission in 2016. The Commission prepared a report on the issue by obtaining written information from public institutions, organizing meetings with foundation, associations and public institutions and making on-site inspections, and made suggestions about what should be done by institutions. The report was discussed at the meeting of The Grand National Assembly Petition on May 8th 2018.

In this study, all food banking related regulations within the legislation examined as a social policy instrument than the practices about food banking of Turkey is examined.

Key Words: Social policy, Social aid, Food banking, Foundation, Association

JEL Codes: B55, L31, M14, L38.

1. GİRİŞ

Gıda bankacılığı 1960'ların sonunda Amerika'da doğan, 1980'lerden itibaren Avrupa'da da uygulanmaya başlanan bir sosyal politika aracıdır. Türkiye'de uygulamaya girişi ise 2003 yılı sonunda Katma Değer Vergisi ve Gelir Vergisi kanunlarında yapılan değişikliklerle meydana çıkmıştır. İhtiyaç fazlası gıda maddelerinin ihtiyacı olanlara iletilmesi, bu arada bu tür bağış yapan özel ve tüzel şahıslara çeşitli vergi avantajları sağlanması esasına dayanmaktadır. Böylece ihtiyaç sahiplerine yardım yapılması özendirilmektedir.

Çalışmamızda öncelikle Türkiye'de gıda bankacılığıyla ilgili mevzuat ve yapılan düzenlemeler ele alınacak, sonrasında gıda bankacılığının doğuşu, gelişimi, tanımı, kapsamı ve Türkiye uygulamaları üzerinde durulacaktır.

2. YASAL DÜZENLEMELER

2.1. 25.12.2003 tarih 5035 Sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”

12. ve 8. maddeleriyle “Gelir Vergisi” ve “Katma Değer Vergisi” kanunlarında değişiklik yapan Aralık 2003 tarihli bu kanunla, gıda bankacılığı ilk kez Türk hukuk sistemine girmiştir.

2.1.1. “Gelir Vergisi Kanunu” nda Yapılan Değişiklik

Kanunun 12. Maddesinde, “31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir. 10. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedeli.”;

14. maddesinde “193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin ikinci alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir...”

Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı, yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir.” hükümleri yer almaktadır.

2.1.2. “Katma Değer Vergisi Kanunu” nda Yapılan Değişiklik

Kanunun 8. maddesiyle Katma Değer Vergisi Kanununda değişiklik yapılmış, “3065 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi ... aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir(tir). b)... fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi,” hükmü getirilmiştir.

2.2. 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

Kanunun "Safi kurum kazancı" başlığını 6. maddesinde “(1) Kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır. (2) Safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır. Ziraî faaliyetle uğraşan kurumların bu faaliyetinden doğan kazançlarının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun 59 uncu maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınır.” hükmü yer almaktadır. Bu hükmün göndermesiyle, gıda bankacılığı kapsamındaki bağışlamalar gelir vergisi kanunu açısından gider olarak indirim tabi olduğundan, kurumlar vergisi hesaplamasında da gider olarak indirim tabi bulunmaktadır. Daha net bir anlatımla, gerek gelir vergisi gerekse kurumlar vergisi mükellefleri gıda bankacılığı kapsamında vergi avantajlarından yararlanabilmektedirler.

2.3. 21.03.2004 Tarih ve 25409 Sayılı Resmi Gazete’de Yayımlanan “251 Seri No’lu Gelir Vergisi Tebliği”

Yukarıda bahsedilen “Gelir Vergisi Kanunu” ve “Katma Değer Vergisi Kanunu” değişikliklerini takiben Mart 2004’te “251 Seri No’lu Gelir Vergisi Tebliği” yayımlanmıştır. Tebliğde gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlar, bağışın yapılabileceği dernek ve vakıflar, bağış konusu olabilecek mallar, bağışın niteliği, bağışı yapanlar kişilerce nasıl bir belge düzenleneceği, kayıt düzeninin ne şekilde olacağı ve beyannamelerde gösterimiyle ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir.

2.4. Mülga 27.05.2004 Tarih ve 5179 Sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun”

28.06.1995 tarih 22327 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 560 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname” gıda bankacılığıyla ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir. Ancak bu KHK’nın değiştirilerek kabulüne ilişkin 27.05.2004 tarih 5179 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” bahsi geçen KHK’yı yürürlükten kaldırmış ve

gıda bankacılığıyla ilgili ilk ve tek düzenlemeyi yapmıştır. Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinde gıda işletmecisi ve gıda bankacılığı tarifleri yer almıştır. Buna göre;

“Gıda işletmesi: İthal ettikleri, ürettikleri, işledikleri, imal ettikleri veya dağıtımını yaptıkları gıda maddelerinin gıda mevzuatı şartlarına uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişileri;

Gıda bankası: Bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonları, ... ifade eder”

Kanunun “Ulusal Gıda Meclisi ve Gıda Bankaları Birliği” başlıklı 12. maddesinde Bakanlığın, gıda düzenlemeleri ve uygulamalarında görüş ve önerilerini almak üzere Ulusal Gıda Meclisi oluşturması hükme bağlanmıştır. Aynı maddede “*Gıda bankacılığı alanında faaliyet gösteren kuruluşların üye olduğu, üye kuruluşların oluşturduğu ve gıda bankaları arasında işbirliği, koordinasyon ve denetim fonksiyonlarını da ifa edecek şekilde Gıda Bankaları Birliği oluşturulur. Meclisin ve Birliğin oluşumu ve çalışmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir.*” ifadesi yer almaktadır.

Bu kanun, 11.06.2010 tarih 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” la yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak yürürlükten kaldıran kanunda veya sonraki düzenlemelerde gıda bankacılığını tanımlayan herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

2.5. 30.12.2004 tarih ve 5281 sayılı “Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirası’na Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”

5035 sayılı kanunda gıda bankacılığı kapsamındaki maddeler gıda maddeleri olarak belirlenmişken, 5281 sayılı kanunla gıda bankacılığına tabi maddeler genişletilmiştir.

2.5.1. “Gelir Vergisi Kanunu” nda Yapılan Değişiklik

5281 sayılı kanunun “Değiştirilen hükümler” başlıklı 43. maddesiyle,

“8) 193 sayılı Kanunun;a) 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde yer alan gıda maddelerinin ibaresi gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin, d) 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde yer alan gıda maddelerinin ibaresi gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin,” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece gıda bankacılığının kapsamındaki mallar sadece gıda maddeleri olmaktan çıkarılmış, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri de gıda bankacılığı kapsamına alınmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 40. maddesinin son hali;

“İndirilecek giderler: Madde 40 – Safi kazancın tesbit edilmesi için, aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir: 10. (Ek: 25/12/2003-5035/12 md.) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli.”;

80. maddesinin son hali ise, “Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir:6. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı.” şeklini almıştır.

2.5.2. “Katma Değer Vergisi Kanunu” nda Yapılan Değişiklik

5281 sayılı kanunla, “Katma Değer Vergisi Kanunu” yönüyle de gıda bankacılığının kapsamı genişletilmiştir. Kanunun “Değiştirilen Hükümler” başlıklı 43. maddesiyle,

“14) 3065 sayılı Kanunun; a) 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan gıda maddelerinin ibaresi gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin,” şeklinde değiştirilmiş, gıda bankacılığı kapsamında temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri de KDV istisnasına dahil edilmiştir.

Bu değişiklikle birlikte KDV Kanunu’nun 17/2 maddesi şu şekli almıştır:

“Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar

Madde 17 – 1. Kültür ve Eğitim Amacı Taşıyan İstisnalar: ... 2. Sosyal Amaç Taşıyan İstisnalar: b) (Değişik: 16/7/2004-5228/15 md.) ... fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi.”.

2.6. 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı “Belediye Kanunu”

“Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14. Maddesinde “Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; ... Gıda bankacılığı yapabilir” hükmü yer almaktadır. Bu maddeyle belediyelerce gıda bankacılığı yapılabilmesinin önü açılmıştır.

2.7. 11.06.2010 Tarih ve 5996 Sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu”

Kanunun Tanımlar başlıklı 3. maddesinde, “(1) Bu Kanunun uygulanmasında; 26) Gıda işletmecisi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi, ... ifade eder” denilmektedir.

47. maddede ise “27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.” denilmektedir.

Bu kanunla, gıda bankacılığı tanımının yapıldığı tek düzenlemenin yer aldığı 5179 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmış ancak tanım içeren başkaca bir düzenleme yapılmamıştır. Bu kanunda da gıda bankaları, gıda işletmecisi tanımı içerisinde yer almaktadır.

3. DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

Gıda bankacılığı, ABD’li Jon Yan Hengel isimli emekli iş adamının gönüllü çalıştığı aşevinde çöpe atılan gıda maddelerini ve bağışlanan diğer gıda maddelerini topladığı ve dağıttığı bir depo bulmasıyla 1967’de Arizona Phonix’te başlamış (Yetkiner, 2004), 1970’lerde ABD’nin çeşitli şehirlerinde yaygınlaşmıştır. Günümüzde ABD’de Chicago’da 32 ülkeden 792 gıda bankasının üye olduğu “Gıda Bankacıları Birliği” bulunmaktadır. Bu forum yılda bir dünya genelinde gıda bankalarını “Gıda Bankası Forumu”nda bir araya getirmektedir (TBMM, 2018: 19). Avrupa’da ilk gıda bankacılığı uygulaması 1984’te Fransa’da başlamıştır. Fransa’da 1986’da kurulan Gıda Bankaları Federasyonu’nun 23 Avrupa Birliği ülkesinde 265 üyesi bulunmaktadır (TBMM, 2018: 29).

Gıda bankacılığının Türk hukuk sistemine girişi ise 25.12.2003 tarih 5035 sayılı kanunla gerçekleşmiştir. “Gelir Vergisi Kanunu” ve “Katma Değer Vergisi Kanunu”nda değişiklik yapan bu kanunla, gıda bankacılığı kapsamındaki gıda bağışları gelir vergisi açısından gelirden indirim tabi tutulmuş ve KDV istisnası kapsamına alınmıştır. Kurumlar Vergisine tabi gelirin hesaplanmasında gelir vergisi kanunundaki hesap usulü esas alındığından, gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışlar kurumlar vergisi açısından da gelir indirimine tabi bulunmaktadır.

Aralık 2003 tarihli ilk düzenlemeden üç ay sonra Maliye Bakanlığı’nca 21.03.2004 tarihli “251 No’lu Gelir Vergisi Genel Tebliği” yayınlanarak gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlar, bağış yapılacak dernek ve vakıflar, bağışta uygulanacak usul ve esaslar belirlenmiş, kısaca uygulamanın nasıl yapılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Böylece gıda bankacılığı 2004 yılının başlarından itibaren Türkiye’de uygulamaya girmiştir (Ayanoğlu, 2017). İlk uygulama Türkiye İsrافی Önleme vakfı’nın yaptığı çalışmalar neticesinde 2004’te Diyarbakır’da başlamış (Eren, 2012: 233), 1.300 aileye gıda yardımı yapılmıştır (Akarçay Öğüz ve Akarçay, 2015: 3). Diyarbakır Milletvekili ve aynı zamanda Türkiye İsrافی Önleme Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı olan Prof. Dr. Aziz Akgül’ün gayretleri Türkiye’de gıda bankacılığının mevzuatımızda düzenlenmesinde ve hayat geçirilmesinde etkili olmuştur (Sürmen ve Aygün, 2009, s. 196).

Kısa süre sonra çıkartılan 21.06.2004 5179 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun”, gıda

bankacılığının tanımını yapmıştır. Yine kanunda gıda işletmecisi tanımı da yer almıştır. Bu tanıma göre gıda bankaları gıda işletmecisi statüsünde bulunmaktadır.

30.12.2004 tarih 5281 sayılı kanunla, “Gelir Vergisi Kanunu” ve “Katma Değer Vergisi Kanunu”nda yeniden değişiklik yapılmış, gıda bankacılığının konusu sadece gıda maddeleri olmaktan çıkartılıp genişletilmiş, temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri de gıda bankacılığı kapsamına alınmıştır.

07.03.2005 tarih 5393 sayılı “Belediye Kanunu”yla, vakıf ve derneklere ek olarak belediyelerin de gıda bankacılığı yapabilmelerinin önü açılmıştır.

11.06.2010 tarih 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu”, gıda bankacılığı tanımının yer aldığı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” yürürlükten kaldırmış ancak gıda bankacılığının tanımının yer aldığı yeni bir düzenleme yapılmamıştır. Gıda bankacılığı uygulaması, mali mevzuat içerisinde yer alan “Gelir Vergisi Kanunu” ve “Katma Değer Vergisi Kanunu” üzerinden yürütülmektedir.

4. TANIMI, KAPSAMI VE VERGİ AVANTAJLARI

Gıda bankacılığı, işletmelerin elinde var olan ancak son kullanma tarihi yaklaştığı için, paketleme hatası, kalite sorunu, ihtiyaç fazlalığı ve sair sebeplerle işletmeler için artık değeri kalmayan veya azalan, bu nedenle de çöpe atılma ihtimali oluşan malların muhtaçlara iletilmesini amaçlayan bir sistemdir (Gençyürek, 2004). Gıda bankacılığı vasıtasıyla devlet başışçılara teşvik sağlayarak açlık ve yoksulluğun hafifletilmesine çalışmaktadır (Sayın, 2013: 21).

Gıda bankacılığı ile devlet tarafından teşvik edilerek bedelsiz olarak sağlanan yardımlar aracılığı ile açlık ve yoksulluk koşullarının hafifletilmesi amaçlanmaktadır

Mevzuatımız açısından bakıldığında gıda bankacılığının tanımının yapıldığı tek düzenleme, 27.05.2004 tarih 5179 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” dur.

Kanunun 3. maddesinde gıda bankacılığı, “*Gıda bankası: Bağışlanan veya üretim fazlası sağlığa uygun her türlü gıdayı tedarik eden, uygun şartlarda depolayan ve bu ürünleri doğrudan veya değişik yardım kuruluşları vasıtasıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere ulaştıran ve kâr amacı gütmeyen dernek ve vakıfların oluşturduğu organizasyonları, ... ifade eder*” şeklinde tanımlanmıştır.

Kanunun 12. maddesinde “*Gıda bankacılığı alanında faaliyet gösteren kuruluşların üye olduğu, üye kuruluşların oluşturduğu ve gıda bankaları arasında işbirliği, koordinasyon ve denetim fonksiyonlarını da ifa edecek şekilde Gıda Bankaları Birliği oluşturulur*” denilerek Gıda Bankaları

Birliği kurulması öngörülmüştür. Yine kanunun 3. maddesindeki gıda işletmecisi tanımı gıda bankalarını da kapsamaktadır.

Tariften anlaşılacağı üzere, gıda bankacılığı yapabilecek kurumlar kâr amacı gütmeyen dernekler ve vakıflardır. Bilahare belediyeler de gıda bankacılığı yapabilecek kurumlar arasına alınmıştır. Bu kurumlar, bağış yoluyla veya üretim fazlası olan sağlığa uygun gıda maddelerini tedarik edebilir, bu maddeleri kendileri direk olarak veya farklı yardım kuruluşları aracılığıyla fakirlere ve doğal afetlerden etkilenenlere dağıtabilirler. Şunu da ifade etmek gerekir ki, gıda bankacılığının tanımını yapan bu düzenleme 5179 sayılı kanunla ilga edildiğinden, meri mevzuatta gıda bankacılığını tanımlayan herhangi bir yasal düzenleme halihazırda bulunmamaktadır. Uygulama, Gelir Vergisi ve Katma Değer Vergisi kanunlarındaki düzenlemeler üzerinden yürütülmektedir.

251 sayılı “Gelir Vergisi Genel Tebliği”nde, gıda bankacılığı kapsamında vergi indirimlerinden ve istisnalarından yararlanabilmek için, gıda maddesi bağışının derneklere veya vakıflara yapılmış olması gerektiği, ihtiyaç sahiplerine doğrudan veya başka kurum, kuruluşlar aracılığıyla yapılan gıda yardımlarının kapsama dahil olmadığı, bağışın yapılacağı dernek veya vakfın tüzük veya senedinde ihtiyaç sahiplerine gıda yardımı yapılmasına ilişkin hüküm bulunması gerektiği ifade edilmektedir. Bağış yapılan dernek veya vakfın kamu yararına çalışan dernek veya vergi muafiyeti tanınmış vakıf statüsünde olması gerekmektedir.

Gıda bankacılığı kapsamında vergi indirim ve muafiyetlerinden yararlanabilecekler bağışçılar Gelir Vergisi mükellefi gerçek kişiler ile Kurumlar Vergisi mükellefi tüzel kişilerdir (Güler, 2008). Bağışçıların gıda bankacılığı kapsamında yapacağı bağışların şartlı olarak yapılması, daha açık söylenecek olursa ihtiyaç sahiplerine bedelsiz olarak dağıtılmak üzere yapılması gerekmektedir.

Gıda bankacılığının yararlanıcıları, mülga 5179 sayılı kanunda fakirler ve doğal afetlerden etkilenenler olarak belirlenmiştir. Meri mevzuat açısından Gelir Vergisi ve Katma Değer Vergisi kanunlarında ise fakirlere yardım amacıyla yapılan gıda bağışlarının vergi istisnası kapsamında olduğu ifade edilmektedir. Bu durumda gıda bankacılığının yararlanıcılarını fakirler olarak tanımlamak gerekmektedir.

Gıda bankacılığı kapsamında yapılacak bağışlarla ilgili ilk düzenlemelerde sadece gıda maddeleri kapsam içerisindeyken, bilahare yapılan değişikliklerle kapsam genişletilmiş, giyecek, temizlik ve yakacak malzemeleri de kapsama alınmıştır (Döndü, 2008: 63). Gelir İdaresi Başkanlığı'nın çeşitli özalgeleriyle, kapsam dahilindeki malzemeler ve uygulamada karşılaşılan tereddütler giderilmeye çalışılmıştır. Bir özalgede, gıda bankası kapsamındaki dernek veya vakfa, gıda bankacılığına konu olabilecek maddeleri tedarik edip fakirlere ulaştırmak üzere yapılacak nakdi bağışların da, bağışçı adına fatura düzenlenerek mal alımı yapılması şartıyla gıda bankacılığı kapsamına gireceği ifade edilmiştir (GİB, 2013, 12 Temmuz). Gıda maddelerini pişirmek üzere yapılacak tüp bağışının (GİB, 2015, 8 Mart); kanunda belirtilen gıda, giyecek, temizlik ve yakacak dışındaki aynı bağışların gıda bankacılığı kapsamında

olmadığı değerlendirilmiştir (GİB, 2018, 15 Kasım). Kemer, anti bakteriyel jel, traş bıçağı, tıraş köpüğü ve ayakkabı, temizlik ve giyecek maddeleri olarak gıda bankacılığı kapsamında değerlendirilmiştir. Buna karşın çanta, cüzdan, giyim aksesuarı, haşere ilaçları, krem, ayakkabı boyası, her türlü kırtasiye ürünü, kozmetik, yara bandı, deodorant, parfüm, oda spreyi vb. ürünlerin gıda bankacılığı kapsamında olmadığı ifade edilmiştir (GİB, 2011, 4 Mayıs).

Yukarıda belirtilen şartlarla yapılan bağışlarda bağış yapan gelir veya kurumlar vergisi mükellefi, işletmeye dahil malların bağışlanması halinde bu malların maliyet bedelinin tamamını gider kaydedecek, bu işlemi faturayı hem gelir hem de gider kaydetmek suretiyle gerçekleştirecektir (Arpacı, 2005). Bağışlanan mal işletmeye dahil değilse mükellef, malın KDV dahil maliyet bedelini yıllık beyannamenin “bağış ve yardımlar” bölümüne yazıp gelir vergisi matrahının tespitinde indirim olarak kaydedecektir. Gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışlar katma değer vergisi istisnası kapsamında olduğundan, bağış yapan tarafından bağış yapılan vakıf veya derneğe düzenlenecek faturada KDV hesaplanmayacak, fatura üzerine “ihtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır” ibaresi yazılacak ve ayrıca sevk irsaliyesi düzenlenecektir (GİB, 2011, 4 Mayıs).

Gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağışların vergi avantajlarını karşılaştırmalı olarak ele alacak olursak, gıda bankacılığı faaliyeti olmayan dernek ve vakıflara yapılacak bağış ve yardımlardan sadece kamu yararına çalışan derneklerle vergi muafiyeti tanınan vakıflara yapılan yardımların beyan edilen gelirin %5’i kadar miktarı gelir matrahından indirim kapsamına girmektedir (Kızılot, 2006). Buna karşın gıda bankacılığı kapsamında yapılan bağış ve yardımların maliyet bedelinin tamamı, hiçbir oran ve miktar kısıtlaması olmaksızın gider olarak kaydedilebilmekte ve hesaplanan yıllık gelirden indirilebilmektedir. Ayrıca bu tür yardım ve bağışlar KDV’den de muaf bulunmaktadır (Topçu ve Kaya, 2010: 259-260)

5. TÜRKİYE UYGULAMALARI

Gıda bankacılığı konusunda Türkiye’de en kapsamlı araştırma ve inceleme TBMM Dilekçe Komisyonu tarafından yapılmıştır. Bir vatandaşın, Türkiye’de yemek israfının önlenmesi, fazla gıdaların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması ve gıda bankacılığının yaygınlaştırılması talebiyle verdiği dilekçe, TBMM Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu’nca ele alınmış ve 01.06.2016 tarih 20 sayılı kararlar talebin incelenmesi için alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir. Alt Komisyon çalışmaları neticesinde ortaya çıkan rapor, gıda bankacılığının Türkiye’deki boyutları konusunda gerçekten çok önemli ve açıklayıcı bilgiler içermektedir. Bu nedenle makalemizde Türkiye’de gıda bankacılığı uygulamaları, yapılan bu çalışma üzerinden değerlendirmeye çalışılacaktır.

5.1. TBMM Dilekçe Komisyonu Alt Komisyonunun Çalışmalarında Elde Edilen Veriler

Alt komisyon konuyla ilgili kamu kurumlarından yazılı açıklamalar almış, yedi toplantı düzenleyerek bu toplantılarda ilgili kamu kurumları, vakıflar ve derneklerle görüşmüş, sekiz yerinde

inceleme gerçekleştirmiştir. Gıda bankacılığının işleyen ve aksayan yönlerini tespit etmiş, neler yapılması gerektiğini ele alan kapsamlı bir rapor hazırlamıştır. Bu rapor TBMM Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu'nun 08.05.2018 tarihli toplantısında görüşülmüş ve “Gıda Bankacılığı Uygulamasının Arttırılması ve Yaygınlaştırılması Hakkında Karar” adıyla 20 numaralı karar olarak kabul edilmiştir (TBMM, 2018). Kamu kurum ve kuruluşlarının, vakıfların, derneklerin ve firmaların görüşleri, DKGK Alt Komisyonu'nun yapmış olduğu görüşmelerde ortaya konulan veriler, görüşler, uygulama biçimleri ve fikirler, Alt Komisyonun yapmış olduğu yerinde incelemelerle edinilen bilgiler Türkiye’de gıda bankacılığı uygulamalarını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Tüm bu çalışmalar neticesinde oluşan rapor, raporun sonunda yer alan görüşler ve kararlar gıda bankacılığının geleceği açısından yön gösterici niteliktedir.

5.1.1. Kurum ve Kuruluşlardan Alınan Yazılı Açıklama ve Beyanlar

Rapor oluşturulurken yazılı açıklama alınan kurumlar, Başbakanlık, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Avrupa Birliği Bakanlığı’ndan oluşmaktadır. Ayrıca, artan yemeklerin nasıl değerlendirildiği konusunda tüm bakanlıklardan ve TBMM’den yazılı bildirimleri alınmıştır.

“Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü” nün 31.07.2017 tarih 43531645-08.01.277-19773 sayılı yazısına göre, gıda bankacılığı yapan vakıf ve dernekler Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın denetimi altındadırlar ve gıda işletmesi olarak bakanlık nezdinde kayıtlı olmaları gerekmektedir. 2017 itibariyle Türkiye’de, çoğunluğu belediyelerin bünyesinde olmak üzere toplam 64 gıda bankası faaliyet göstermekte, dernek ve vakıflar da gıda bankacılığı faaliyetinde bulunabilmektedirler (TBMM, 2018: 19).

“Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı”nın 13.07.2016 tarih 73102 sayılı yazısına göre, gıda bankacılığı kapsamında beyan edilen işlem sayısı ve tutarları şöyledir:

Tablo1. Gelir İdaresi Başkanlığına beyan edilen işlemler ve tutarları

Yıl	İşlem Sayısı	İşlem Tutarı
2012	517	16.457.872
2013	612	24.514.328
2014	668	20.844.244
2015	751	49.089.466
2016	342	17.158.541

Kaynak: TBMM, 2018, s.24

“İçişleri Bakanlığı Dernekler Daire Başkanlığı”nın 05.08.2016 tarih 2566 sayılı yazısındaki verilere göre, Türkiye’de 2015 itibariyle gıda bankacılığı yapan 126 dernek bulunmaktadır. Yine 2015 itibariyle bu dernekler gıda bankacılığı kapsamında 24.063.134,59 TL tutarında gıda, 14.302.149,01 TL tutarında giyecek, 413.237,04 TL tutarında temizlik malzemesi ve 941.861,90 TL tutarında diğer türde olmak üzere toplam 39.720.382,54 TL yardım yapmışlardır (TBMM, 2018: 34).

Tablo 2. Bazı Derneklerin 2015 Yılı Gıda Bankacılığı Kapsamındaki Yardımlar

	Derneğin Adı	Tutar (TL)
1	Deniz Feneri Derneği	10.860.326,84
2	Türkiye Kızılay Derneği	7.945.930,38
3	Dost Eli Konya Gıda Bankası Yrd. Ve Dış. Derneği	2.795.734,16
4	Beşir Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	1.645.910,81
5	Fakir ve Muhtaçlara Yardım Derneği	970.734,37
6	Yardımlı Uluslararası İnsani Yardım Derneği	345.772,30
7	Hayrat İnsani Yardım Derneği	262.834,34
8	Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	118.137,10

Kaynak: TBMM, 2018, s.34

“Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı”nın 7.9.2016 tarih E.97090 sayılı yazısına göre, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu’ndan aktarılan kaynaklarla Sosyal yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca işletilen veya STK’larla birlikte yürütülen 64 aşevi bulunmaktadır. Fon Kurulu kararıyla 2015 yılında 30.391 kişi için 54 aşevine toplam 12.254.555 TL kaynak aktarılmıştır. Bunun yanında ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere Ramazan ve Kurban Bayramı öncesinde SYD Vakıflarına kaynak aktarılmaktadır. Yine SYD Vakıfları tarafından işletilen “Sosyal Market”ler bulunmaktaydı. Ancak sosyal yardımların aynı yardımdan ziyade nakdi yardım olarak uygulanmasına yönelik politikalar, sosyal marketlerin işletme zorlukları ve personel eksiklikleri nedeniyle Fon Kurulu sosyal market uygulamasına olumsuz değerlendirmektedir. SYD Vakıflarından bazılarının kendi imkanlarıyla yürütmeye çalıştığı bu marketlerde giyecek, temizlik malzemesi ve kuru gıda dağıtımı yapılmaktadır. 2017 yılında (04.12.2017 itibariyle) SYD Vakıfları tarafından 302.618.156 TL nakdi, 27.753.541 TL’lik aynı yardım yapılmıştır (TBMM, 2018: 35-37).

“Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü”nün 06.12.2017 tarih E127508 sayılı yazısına göre;

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu’ndan aktarılan kaynaklarla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca işletilen veya STK’larla birlikte yürütülen 70 aşevi bulunmaktadır. Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (BSYBS) üzerinden faydalananların listesine, çalışan personel ve maliyet bilgilerine ulaşılabilmektedir. 2015’te 54 aşevinde 30.391 kişi için 12.254.55 TL, 2016’da yine 54 aşevinde 23.509 kişi için 14.212.2281 TL kaynak aktarılmıştır. Aşevlerinin dışında, sosyal market projeleri de desteklenmiştir. Bu marketlerde gıda, temizlik, kişisel bakım ve giyim ürünleri mevcuttur. Marketteki ürünler bağışçılar ve STK’lar tarafından temin edilmektedir. 51 sosyal market kapsamında işletme, inşaat, tadilat giderleri için 2.020.290 TL bu marketlere aktarılmıştır. SYD

Vakıfları tarafından 3294 sayılı kanun kapsamındaki kişilere verilen kartlar vasıtasıyla ihtiyaç sahipleri ihtiyaçlarını Sosyal Marketlerden karşılayabilmektedir. Sosyal Market projeleri SYDT Fonu tarafından artık desteklenmemektedir ancak bazı SYD Vakıfları kendi imkanlarıyla bu faaliyetleri devam ettirmektedir. SYD Vakıfları aynı ve nakdi gıda yardımı yapabilmektedir. 2017 yılında 04.12.2017 itibariyle 302.618.156 TL tutarında nakdi yardım, 27.753.541 TL tutarında kupon, paket gibi aynı gıda yardımı yapılmıştır (TBMM, 2018: 44-45).

- Gıda bankacılığına yönelik eleştiriler de bulunmaktadır. Örneğin Kanada Queen's University'de görevli öğretim üyesi Elaine Power, 18 yıllık çalışması sonucunda gıda bankalarının kapatılması gerektiği sonucuna varmıştır. Sebep olarak da, gıda bankalarının kişilerin ihtiyaç duyduğu ürünlerin değil, elde bulunan ürünlerin sunulduğunu ileri sürmekte, bu nedenle de Kanada'da aç olarak nitelendirilecek her 4 kişiden 3'ünün gıda bankalarını kullanmadığını ifade etmektedir. Almanya uygulaması üzerinden Furtwangen University öğretim üyesi Stefan Salke yaptığı inceleme neticesinde, gıda bankalarının insanlarda kalabalık mekanlarda uzun süre bekleme nedeniyle fiziksel, başkaları tarafından görülmek sebebiyle psikolojik strese neden olduğu, gıdaların genellikle besin değeri düşmüş, paketli, konserve türü gıdalar olduğu, büyük gıda firmalarının reklam yapmak ve teşviklerden yararlanmak amacıyla bağış yaptığı, gıda bankalarında insanlara sadece bağışlanan ürünlerin sunulabildiği, ihtiyaçları tam olarak karşılamadığı yönünde eleştirilerde bulunmuştur. Gıda bankalarında mevcut ürünlere muhtaç olmaksızın, ihtiyaç sahiplerine kredi/banka kartı benzeri kart verilerek normal marketlerden ihtiyaçları olan ürünleri almalarının sağlanmasının daha doğru olacağı önerisinde bulunmaktadır. Bu durumda gıda bankaları kalıcı bir çözüm sunmamakta, geçici tedbirler seviyesinde kalmaktadır (TBMM, 2018: 46-48).

- Ülkemiz açısından bakıldığında, SYD Vakıflarına gıda bankacılığı kapsamında yapılacak yardımların soğuk zincir gerektirmeyen kuru gıda, giyim, kırtasiye, temizlik ürünlerinden oluşması halinde bu mal ve eşyalar ihtiyaç sahiplerine SYD Vakıfları vasıtasıyla ulaştırılabilecektir. Soğuk zincir gerektiren gıda maddelerinin dağıtımının ise yerelde kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, Kızılay ve bu konuda tecrübeli STK'larla işbirliği yapılarak yürütülmesi gerekir (TBMM, 2018: 48-49).

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca kullanılan Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (BSYBS), web servis aracılığıyla 24 kamu kurumuyla entegre olup, kırk milyon kişiye ait veri bu bilgi sisteminde kayıtlı bulunmaktadır. Sistem sayesinde kişilerin sosyo-ekonomik bilgileri ile servet unsurları merkezi veri tabanından sorgulanabilmekte, muhtaçlık durumu, gerçekleştirilen yardımlar elektronik ortamda takip edilebilmektedir. 633 sayılı KHK'ya göre bu bilgi sistemi kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareler ve Türkiye Kızılay Derneği'ne açılabilir. Diğer STK'lar kapsam haricinde olduğundan, bunlarla bilgi paylaşımamaktadır. Ancak kişiler her il ve ilçede teşkilatı bulunan SYD Vakfına başvurarak veya e-devlet kapısı üzerinden kendisine ait sosyal yardım verilerini sorgulayabilmekte ve

raporlayabilmektedir. E-devlet kapısı, herhangi bir maliyet oluşturmadan bu bilgileri barkodlu rapor halinde vatandaşa verebilmektedir (TBMM, 2018: 50)

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 19.07.2016 tarih 15050 sayılı yazısına göre;

Gıda bankacılığı, endüstriyel biçimine bağlı olarak ortaya çıkmış, dünya şartlarının değişmesiyle dönüşüme uğramıştır. Ana fikri, üretim fazlalığı olan malların yardıma muhtaç kişilere ulaştırılmasını vergi teşvikleri suretiyle cazip hale getirmektir. Üreticiler fazla, son kullanma tarihi yaklaşmış ürünleri ihtiyaç sahiplerine göndererek bu malların bedellerini oluşacak gelirlerinden düşebilmekte, KDV istisnasından yararlanabilmektedirler. Bu nedenle son dönemde bir çok vakıf dernek kurulmuş, vakıf senetlerine ve tüzüklerine gıda bankacılığı faaliyeti eklenmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü, yönetim ve idaresinde bulunduğu vakıfların hayri şartlarını yerine getirmektedir. Kuru gıda dağıtımını yapmakta, Eyüp İmaretinde her gün iki bin kişiye bir öğün sıcak yemek hizmeti sunmaktadır. Bu uygulama ne kavram ne de uygulamaya yönelik mevzuat açısından gıda bankacılığı uygulamasına benzetilemez (TBMM, 2018: 61- 62).

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 15.12.2017 tarih E.117125 sayılı yazısına göre;

- İsraf, İslam dininde haram kılınmıştır. 2012 yılında yapılan bir araştırmaya göre ülkemizde günde 101 milyon ekmek üretilmekte, 95 milyonu tüketilmekte, 6 milyonu ise çöpe atılmaktadır. Atılan ekmeğin yıllık değeri birbuçuk milyar TL'dir. Bu parayla 80 hastane, 500 okul veya 500 km yol yapılabilir, onbinlerce konut ve onlarca köprü inşa edilebilir. Dinimizin emri olan zekat nakit olarak verilebileceği gibi aynı olarak da verilebilir.

- Zekat verecek kişi, gıda bankacılığına konu olabilecek bir malı veya böyle bir malı kendisi adına almak üzere nakit parayı, zekat niyetiyle ve dinen zekat verilebilecek kişilere ulaştırması vekaletiyle gıda bankacılığı yapan hayır kurumlarına verdiğinde ve bu kurumlar vekaleten fakirlere bu malları teslim ettiğinde zekat ibadeti yerine getirilmiş olacaktır.

- Hassas bir ibadet olan zekat ibadetinin gereğince yerine getirilebilmesi için zekat verecek kişinin, zekatı hak edene ulaştırmak üzere gıda bankacılığı yapan kurumların ve bunun hukuki düzenlemelerini yapan makamların kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri, denetimlerin sürekli yapılması gerekir. Oluşturulması muhtemel Gıda Bankaları Birliği gibi çatı örgütlerinde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bulunması gerekir (TBMM, 2018: 63- 65).

5.1.2. Alt Komisyon'un Kurum ve Kuruluşlarla Gerçekleştirdiği Toplantılar ve Ortaya Çıkan Görüşler

DKGK Alt Komisyonu tarafından yedi toplantı gerçekleştirilerek kamu kurum ve kuruluşları, vakıflar, dernek ve firmalarla görüşme gerçekleştirilmiştir.

21 Haziran 2016 tarihli ilk toplantıda TBMM'ye yemek israfının önlenmesi ve gıda bankacılığının geliştirilmesi talebiyle dilekçe veren kişi davet edilerek dinlenmiştir.

27.07.2016 tarihli ikinci toplantıya İçişleri Bakanlığı ve Deniz Feneri Derneği, Türkiye Kızılay Derneği ve Dost Eli Konya Gıda Bankası Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Altıeylül Hayat Ağacı Derneği, Beşir Sosyal Yardımlaşma Derneği, Temel İhtiyaç Derneği, İnsani Yardım Derneği, Hayrat İnsani Yardım Derneği ve Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği davet edilerek görüşülmüştür.

03.08.2016 tarihli üçüncü toplantıya Vakıflar Genel Müdürlüğü, Çilek Vakfı ve Sosyal Market Vakfı Katılmıştır.

17.08.2016 tarihli toplantı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, AB Uyum Bakanlığı, Aile ve sosyal Politilakalar Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

11.05.2017 tarihli beşinci toplantı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Temel İhtiyaç Derneği'nin katılımıyla yapılmıştır.

11.06.2017 tarihli altıncı toplantı sadece Diyanet İşleri Başkanlığı'nın katılımıyla gerçekleşmiştir.

15.11.2017 tarihli yedinci ve son toplantıya ise Şahinbey Belediyesi Sosyal Sağlık Kültür Spor Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Tepebaşı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Yetimler Kervanı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Adana Dosteller Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Hatay Yardımlaşma Derneği, Fazla Gıda A.Ş., Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Gelir İdaresi Başkanlığı katılmıştır.

Deniz Feneri Derneği ile yapılan görüşmede elde edilen somut verilere göre, Türkiye'de 2 şube ve 4 temsilciliği olan dernek, çalışmalarını "YOK" adı verilen veri kayıt sistemi üzerinden yapmaktadır. Dernek Türkiye'nin hemen her ilinde yardım dağıtmakta olup, gıda bankacılığı alanındaki geliri 2015'te 50.000.000 TL civarındadır. Bu da derneğin yıllık gelirinin yaklaşık %20'sine karşılık gelmektedir. Gıda ve giyim ağırlıklı olmak üzere gıda bankacılığı kapsamında bağış alınmaktadır. Alınan bağışların tamamı ihtiyaç sahibi ailelere, sosyal incelemeleri yapılarak teslim belgesiyle teslim edilmektedir (TBMM, 2018: 84).

Türk Kızılay Derneği, kendilerine yapılan bağışların sadece 7 milyon TL civarında bir miktarının gıda bankacılığı kapsamında olduğunu, pişmiş gıdaların korunması zor olduğundan kuru gıda yardımı yaptıklarını, yardımların gerçekten ihtiyaç sahiplerine ulaştırılabilmesi için Sosyal Yardım Bilgi Sistemi'nin (SOYBİS) vakıf ve derneklere açılmasının önemli olduğunu beyan etmiştir (TBMM, 2018: 84-85).

Dost Eli Konya Gıda Bankası Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, profesyonel ekiplerince belirlenen muhtaç kişilere her ay belirli randevu günü vererek sosyal marketlerden alışveriş imkanı tanımakta, bayramlarda yılda iki defa giyim yardımı sağlamaktadır (TBMM, 2018: 86).

Altıeylül Hayat Ağacı Derneği'nin, Altıeylül Belediyesi'ne ait sosyal tesis bünyesinde bir sosyal marketi olup, iş adamları ve fabrikalardan topladıkları aynı yardımları bu markete aktarmakta, ihtiyaç sahibi ailelere verdikleri "Alkart" ile bu marketten alışveriş yapma imkanı sağlamaktadır (TBMM, 2018: 86).

Beşir Sosyal Yardımlaşma Derneği'nin Türkiye genelinde 242 temsilciliği, 55 ülkede faaliyeti bulunmakta, ana faaliyet konusu olarak gıda bankacılığı öne çıkmaktadır (TBMM, 2018: 86).

Temel İhtiyaç Derneği, 2010 yılında gıda bankası olarak kurulmuş olup firmaları ihtiyaç sahipleriyle buluşturmaktadır. Sürdürülebilir bir model kurmak için 2014'te yeniden yapılanmaya gitmiştir. Dernek, özel sektör standartlarında market açmış, Maltepe Kaymakamlığı ve Maltepe SYD Vakfıyla işbirliği yapmıştır. İhtiyaç sahibi aileler dernek marketinden limitleri dahilinde alışveriş yapabilmektedirler. Aileler markete yönlendirilmeden önce insan kaynakları bölümüne alınmakta, ailede çalışabilir durumda olan kişiler ve hangi işlerde çalışabilecekleri tespit edilmekte, eleman eksikliği olan şirketlere yönlendirilmektedir. Bu modelle israf önlenmekle kalmayıp, firmalara vergi teşviki sağlanmakta, insanların temel ihtiyaçları karşılanmakta, istihdam oluşturulmakta ve meslek edinerek insanların kendi ayakları üzerinde durabilmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Dernekle yapılan görüşmede önemli tespitler yapılmıştır. İhtiyaç sahiplerinin istihdamıyla ilgili çalışma yapılması, yozlaşmanın önüne geçilmesi gerektiği, zira SGK kapsamına girmeleri halinde SYD Vakıfları ve Belediyelerden aldıkları yardımların kesilmesi sebebiyle ihtiyaç sahibi kişilerin çalışma konusunda isteksiz oldukları dernek yetkililerince ifade edilmiştir. Diğer bir dernek yetkilisi, Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 400.000 açlık sınırı altında ve yaklaşık 10 milyon yoksulluk sınırı altında insan olduğunu, bunun hane halkı itibarıyla 3-3,5 milyon hanenin yoksulluk sınırında olduğu anlamına geldiğini, gıda bankacılığının en önemli hedefinin ihtiyaç sahiplerine hazır gıdanın ulaştırılması olduğunu, gıda bankacılığının bu amaçla başladığını ifade etmiş, ancak büyük şirketlerin sıcak yemeklerin ihtiyaç sahiplerine verilmesi konusuna sıcak bakmadıklarını, marka değerlerini düşürme korkusunda olduklarını, ayrıca hazır yemek üzerinden gıda bankacılığı yapabilmek için soğuk zincir kurulması gerektiğini, bunun da zor olduğunu, netice itibarıyla şirketlere vergi muafiyeti sağlanarak gıda bankacılığının arttırılmak istendiğini ancak uygulama ve rakamlara bakıldığında gelinen noktada başarısız olduğunu belirtmiştir (TBMM, 2018: 87-89). Ayrıca dernek yetkilileri, 2017 yılında ilk defa verilen Global Gıda Bankacılığı Ağı (Global Food Banking Network) inovasyon ödülünü kazandıklarını, İŞKUR'la işbirliği yapıp meslek edindirme platformu oluşturarak işçi ve işverenleri bir araya getirmeye çalışacaklarını, gıda bankacılığının şeffaflık, tarafsızlık, dürüstlük ve sürdürülebilirlik olmak üzere 4 temel ilkeye sahip olması gerektiğini, kurumlar arası işbirliğinin arttırılması gerektiğini ifade etmişlerdir (TBMM, 2018: 104).

Hayrat İnsani Yardım Derneği, SOYBİS'in STK'lara açılması halinde yardım edilecek kişilerin belirlenmesinde tekerrürün kaldırılmasının sağlanmış olacağını, bağışçıların gıda bankacılığının sağladığı vergi avantajları konusunda bilgilendirilmelerinin gerektiğini, özellikle Anadolu'da iş

adamlarının bü tür yardımlarda vergi muafiyetini bilmediklerini, bu konuda sivil toplum kuruluşlarına büyük görev düştüğünü ifade etmiştir (TBMM, 2018: 89-90).

Cansuyu Derneği, 40 ilde temsilciliklerinin olduğunu ancak gıda bankacılığı kapsamında yapılan yardımların payının dernekte az olduğunu belirtmiştir (TBMM, 2018: 90).

Çilek ailesinin kurucusu olduğu Çilek Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı, vakfın Çilek Mobilya'nın karının %10'unun ihtiyaç sahipleriyle paylaşmak amacıyla kurulduğunu, vakfın sadece gıda yardımı yaptığını, vakıf yetkililerinin Bursa, Kütahya, Bilecik ve Eskişehir'de köy ve beldelere giderek cami imamları ve muhtarlardan ihtiyaç sahiplerinin listesini aldığını, aylık geliri 203 TL'nin altında olanlara kuru gıda paketi dağıttıklarını, görüşme günü itibarıyla 4 il ve 453 köyün vakfın kapsama alanında olduğunu, 2.518 aileye ayda bir 5 bin gıda paketi dağıttıklarını, vakfın toplam gelirinin %8'inin de Bosna Hersek'teki fakir ailelere bağışlandığını, orada da her yıl yaklaşık 2.250 gıda paketi dağıttıklarını, vakfın sadece Çilek Mobilya'dan bağış kabul ettiğini, dışarıdan bağış almadıklarını ifade etmiştir (TBMM, 2018: 92-93).

Beyoğlu Belediyesi'nin girişimiyle 2010 yılında kurulan Sosyal Market Vakfı yetkilileri, vakfın 5.000 metrekaresel bir market açtığını, burada gıda, temizlik, tekstil alanında 1.500 çeşit ürün bulunduğunu, 5.300 ailenin bu Market'ten faydalandığını, gıda bankacılığı kapsamında 400 civarında firmanın markete bağış yapmakta olduğunu, bağışların gerçek ihtiyaç sahiplerine dağıtılması konusunda şeffaflık talep ettiklerini, ihtiyaç sahiplerinin tespitinde 12 sosyoloğun çalıştığını, ihtiyaç sahiplerinin gelir durumlarına göre A, B, C kategorilerine ayırdığını, A kategorisindeki ailelere ayda bir, B kategorisindeki ailelere üç ayda bir, C grubundakilere ise 6 ayda bir yardım yapıldığını, yardım yapılacak ailelerin tespitinde ortak bir koordinasyon olması gerektiğini, kimin nereden hangi yardımı aldığının bilinmesi gerektiğini, sosyal marketten yardım alan bir kişinin aynı zamanda İBB'den de para yardımı aldığını ifade etmişlerdir (TBMM, 2018: 93-94).

Şahinbey Belediyesi Sosyal Sağlık Kültür Spor Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yetkilileri, gıda bankacılığını sosyal marketler üzerinden yaptıklarını, sosyal müdürlüğü ve sosyal marketi olan belediyelerin, dernek kurmadan gıda bankacılığı yapabilmelerinin önünün açılması gerektiğini, ayrıca çokça ihtiyaç duyulan çocuk bezi, halı ve beyaz eşya bağışlarının gıda bankacılığı kapsamına alınmasının faydalı olabileceğini belirtmişlerdir (TBMM, 2018: 105).

Tepebaşı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yetkilileri, SYD teşvik Kanunu kapsamında kurulmuş bir vakıf olduklarını, koli şeklinde gıda paketi yardımı yapmak yerine sosyal market açarak yardım yapmayı düşündüklerini ve 2013 yılında sosyal market kurduklarını, bunun vatandaşlara ihtiyacına göre seçme imkanı sağladığını, devlet kurumu olmaları sebebiyle bütünleşik sosyal yardım bilgi sistemini kullanabildiklerini, bu nedenle mükerrer yardımı önleyebildiklerini beyan etmişlerdir (TBMM, 2018: 106).

Yetimler Kervanı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yetkilileri, gıda ve giyim reyonları bulunan sosyal marketlerinin olduğunu, sosyal yardım yapan dernekler arasında merkezi veri sistemi kurularak vatandaşa yapılan yardımların görülebilmemesinin sağlanması halinde mükerrerliğin önlenebileceğini, yardım maksatlı olarak yapılan konut, okul, sağlık tesisi gibi sosyal amaçlı bina inşaatlarının da gıda bankacılığı kapsamına alınmasını talep ettiklerini belirtmişlerdir (TBMM, 2018: 106).

Adana Dosteller Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yetkilileri, gıda bankacılığı kapsamında çalıştıklarını ve sosyal marketlerinin olduğunu, aylık yaklaşık 1.000 aileye yardım ettiklerini, çokça kırtasiye yardımı yaptıklarını, bu nedenle kırtasiye yardımlarının gıda bankacılığı kapsamına alınmasının değerlendirilmesini talep ettiklerini, insanların gıda bankacılığını pek bilmediklerini, vatandaşları özendirmek adına kamu spotları yapılabileceğini ifade etmişlerdir (TBMM, 2018: 107).

Fazla Gıda A.Ş. yetkilileri, İsrاف konusunda Türkiye’de farkındalığın düşük olduğunu, bu durumu özel sektörde değiştirmek üzere gıda bankacılığı alanındaki iyi örnekleri ele aldıklarını, “dijital atık yönetimi platformu” oluşturarak işe başladıklarını ifade ederek, gıda bankacılığı konusunda şu tespitlerde bulunmuşlardır:

Gıda bankacılığının uygulandığı ülkelerdeki sistemler israfı önlemeye yöneliktir. Türkiye’de ise gıda bankacılığı sosyal yardıma ve gıda alımına kaymıştır. Halbuki bu finansal kaynakların sistem kurmaya harcanması halinde gıda israfı önlenilecektir.

Gıda bankacılığının gelişmiş olduğu ülkelerde firmaları motive eden en önemli sebep finansal baskıdır. Zira vergi avantajından yararlanabilmekte, aynı zamanda atık oluşturmaları halinde israf üzerinden ödemeleri gereken ücretlerden kurtulmaktadırlar. Örneğin Fransa’da gıda ürünlerini çöpe atılması yasaklanmış bulunmaktadır.

Türkiye’de gıda bankacılığına karşı diğer bir sıkıntı, gıda güvenliği ve markaların itibarlarını koruma gayretidir (TBMM, 2018: 108).

Gıda maddelerinin tüketim tarihi ve son kullanma tarihi arasındaki farkın iyi anlatılarak, son kullanma tarihi gelmemiş ancak tüketim tarihi geçmiş gıdaların kullanılabilir olanlarının gıda bankacılığına konu edilmelerinin önü açılmalıdır.

TÜSİAD yetkilileri, perakende sisteminin gıda bankacılığına dahil olması gerektiğini düşündüklerini, marketlerde iadeli ürünlerin büyük yük oluşturduğunu, bağışa konu maddelerin üretiminde ve alımında yüklenen KDV ile bağış tesliminde yüklenen külfetin KDV’den istisna olması gerektiğini ifade etmişlerdir (TBMM, 2018: 109).

MÜSİAD, TÜRMOB üzerinden muhasebecilerin farkındalık oluşturmaları gerektiğini, yardım eden üyeleri olmakla birlikte, vergi muafiyetlerinden haberdar olmadıklarını, üyelerinin

bilgilendirmeleri gerektiğini düşündüklerini, konu hakkında özel çalışacaklarını beyan etmişlerdir (TBMM, 2018: 109).

105 bin üyesi olan TÜRMOB, vergi istisnası uygulanacak ürünlerin KDV uygulamasında olduğu gibi tek tek belirlenmesi gerektiğini, böylece mükellefin hangi ürünlerde vergi avantajı sağlayacağını görebileceklerini ifade etmiştir (TBMM, 2018: 109)

Türkiye Ziraat Odaları Birliği, gıda israfının önlenmesinde gıda bankacılığının önemli olduğunu, üretici – market arasındaki 4 – 5 kat fiyat farkında fire oranlarından büyük önem taşıdığını, ürün kaybının daha ziyade taşıma ve hazırlık aşamasında yaşandığını ifade etmiştir (TBMM, 2018: 110).

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, 2012 - 2017 Eylül arasında yıllık ortalama 300 mükellefin gıda bankacılığı kapsamında bağış yaptığını, 2015 - 2017 arasında 50 milyon TL tutarlı bağış yapıldığını, böylece bağışçıların edindiği vergi avantajının yaklaşık 10 milyon TL olduğunu, her yıl kutlanan vergi haftasında gıda bankacılığının tanıtımının yapılabileceğini, Bağışçıların başvurusu halinde kendilerine özelge çıkartılabileceğini belirtmiştir (TBMM, 2018: 110).

5.1.3. Alt Komisyonun Yerinde İncelemeleri

TBMM Dilekçe Komisyonunun oluşturduğu Alt Komisyon, verilerin toplanmasıyla ilgili üçüncü ve son aşamada, yerinde incelemeler yaparak sahada uygulamanın nasıl yürütüldüğünü araştırmıştır. Bu kapsamda, Deniz Feneri Derneği, Temel İhtiyaç Derneği, Gaziantep, Eskişehir, Beyoğlu Belediyesi Sosyal Market, Adana, Hatay ve Malatya’da incelemeler yapılmıştır.

5.1.4. Toplanan Verilerin Değerlendirmesi

Komisyon tüm verileri topladıktan sonra usul ve esasa ilişkin değerlendirmeler yapmıştır. Değerlendirme genel, yürürlükteki mevzuat hükümleri, gıda bankacılığının yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması ve israfın önlenmesi başlıkları altında toplanmıştır.

Genel değerlendirmede, gıda bankacılığının mantığının ihtiyaç fazlası, ticari değerini kaybetmiş ürünlerin ihtiyacı olan kişilere ulaştırılması olduğu, TÜİK verilerine göre Türkiye’de % 1,58 oranında (1.258.000 kişi) açlık sınırının altında, %14,7 oranında da (12.000.000 kişi) yoksulluk sınırı altında yaşayan kişi bulunduğu, gıda bankacılığıyla hem israfın önlenmesi, hem sosyal sorumluluk gereği ihtiyaç sahiplerine yardım edildiği, hem de işletmelerin kullanılmayacak, tüketilemeyecek mallarını değerlendirmiş olduğu ve aynı zamanda da vergi avantajlarından yararlanabildikleri tespiti yer almaktadır.

Gıda bankacılığının yaygınlaştırılabilmesi ve etkinliğinin artırılabilmesi için özel sektörün gıda bankacılığına yönlendirilmesi ve bu alanda bilgilendirilmesi gerektiği, gıda bankacılığıyla ilgili muhasebe usulünün kolaylaştırılmasının gerekli olduğu ifade edilmiştir. Özellikle konu hakkında yeterince bilgisi olmayan Anadolu şirketlerine etkin şekilde bildirim yapılması, özel sektörün marka

değeri, suiistimal, STK'lara güvensizlik gibi tereddütlerinin giderilmesi gerektiği ifade edilmiştir. STK'ların zayıf örgütlenme, dar alanda kalma riskiyle karşı karşıya oldukları, bu nedenle gıda bankacılığının da dar alanda kaldığı ifade edilmiştir. Türkiye'de STK'ların gıda bankacılığı uygulamalarının sosyal market, gıda paketi ve danışmanlık hizmetleri olarak yürütüldüğü, bütünleşik Sosyal Bilgi sisteminin sadece Kızılay ve Belediyelere açık olduğu, kişisel veri niteliğinden dolayı bu bilgilerin tüm STK'lara açılmasının mümkün görünmediği, STK'ların yerel Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarıyla işbirliği yaparak bu sorunu aşabilecekleri tespitleri yapılmıştır.

İsrafın önlenmesi yönüyle artan sıcak yemeklerin ihtiyaç sahiplerine iletilmesinin önem arz ettiği, ancak soğuk zincir ağı kurulmasının maliyetli ve zor oluşu ve gıda zehirlenmesi riskinin STK'ların bu konuya çekinceli davranmalarına neden olduğu, firmalar da aynı sebeplerle çıkabilecek herhangi bir olumsuzlukta marka değerlerinin etkileneceği düşüncesiyle artan yemeklerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması konusuna sıcak bakmadıkları, kamu kurum ve kuruluşlarının ise kişi sayısına göre yemek alınması sebebiyle artan yemek olmadığı yönünde bilgi verdikleri şeklindeki tespitler de yine raporda yer almaktadır (TBMM, 2018: 117-127).

5.2. TBMM Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun “Gıda Bankacılığı Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Hakkında” 05.08.2018 Tarih 20 Sayılı Kararı

Son olarak TBMM Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu oluşan raporu görüşmüş, hangi kurumların neler yapması gerektiği hususunda genel kurul kararı almıştır.

Kararda özetle gıda bankacılığıyla ilgili tam kapsayıcı ve standartları belirleyici yasal düzenlemelerin yapılması, gıda bankacılığında belli büyüklüğe ulaşan vakıf ve derneklere kamu yararı statüsü verilmesi, gıda bankacılığının bilinirliğinin artırılması için kurumlar arasında çalışmalar yapılması, kamu kurum ve kuruluşlarında artan yemeklerin hayvan barınaklarına gönderilmesi konusunda düzenlemeler yapılması hususlarının Başbakanlıktan istenilmesine karar verilmiştir. Yine toptancı hallerinde piyasaya sunulamayan artan gıdaların günlük olarak gıda bankacılığı sistemine aktarılmasıyla ilgili çalışmalar yapılması, gıda bankacılığı yapan dernek kayıtlarının düzenli tutulması ve denetlenmelerinin İçişleri Bakanlığı'ndan istenmesi; gıda bankacılığıyla ilgili usulî işlemlerin kolaylaştırılması, vergisel teşviklerde daha fazla teşvik uygulanması, bağışçıların gıda bankalarına yaptıkları bağışlarla ilgili operasyonel ve lojistik giderlerinin de gıda bankacılığı kapsamına alınmasının Maliye Bakanlığı'ndan istenmesi karar maddeleri arasında yer almaktadır (TBMM, 2018: 128-129) .

Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan gıda israfı hakkında duyarlılığın artırılması ve gıda bankacılığının sağlayabileceği faydalar konusunda bilgilendirme çalışmaları yapması, bağışçılara dini mali ibadetlerini gıda bankaları aracılığıyla ifa edebilecekleri konusunda bilgilendirme yapılmasının istenilmesine karar verilmiştir (TBMM, 2018: 130-131).

6. SONUÇ

ABD’de 1967’de aşevinde çöpe atılan gıda maddelerinin bir depoda toplanarak ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasıyla başlayan gıda bankacılığı Türkiye’de ilk kez 2003’te Gelir ve Katma Değer Vergisi kanunlarında yapılan değişikliklerle uygulamaya girmiştir. Türkiye uygulaması dernek, vakıf ve yerel yönetimler üzerinden yürütülmekte, daha çok sosyal yardım mantığıyla sahada yerini almaktadır. Türkiye’de gıda bağışlarıyla başlayan gıda bankacılığı uygulamalarına temizlik, giyecek ve yakacak maddeleri de ilave edilmiştir. Uygulamada karşılaşılan aksaklıklar Maliye Bakanlığı’nca hazırlanan genel tebliğ ve özelgelerle aşılmaya çalışılmaktadır. Konunun belli derli toplu bir mevzuat içerisinde düzenlenmesi faydalı olacaktır.

Türkiye’de zekat, fitre, sadaka gibi dini duyarlılıkla yapılan yardım miktarlarının, gıda bankacılığı kapsamında özel ve tüzel kişilerin yıllık gelir beyanlarında miktar ve oran kısıtlaması olmaksızın gelirden indirilebilmesi mümkündür (Akaratepe, 2016). Bu tür yardımlar aynı zamanda KDV istisnasına da girmektedir. Maliye Bakanlığı özelgelerine göre, yardımın illaki aynı olarak yapılması şart değildir. Gıda, temizlik, giyecek ve yakacak malzemesi temin edip ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmak üzere vakıf ve derneklere yapılan nakdi bağışlar da gıda bankacılığı kapsamında gelir indirimi ve KDV istisnasına konu olabilmektedir. Gıda bankacılığı kapsamında yapılan yardımların firma ve şahıslara sağladığı vergi avantajlarının tanıtımının yeterli düzeyde anlatılabilmesi halinde gıda bankacılığı daha da gelişebilecektir.

KAYNAKÇA

Kanun, Tebliğ, Özelge ve Kararlar

25.12.2003 tarih 5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.

27.05.2004 Tarih 5179 sayılı mülga Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun.

30.12.2004 tarih 5281 sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirası’na Uyumunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılmasına Dair Kanun.

03.07.2005 tarih 5393 sayılı Belediye Kanunu.

11.06.2010 tarih 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu.

Gelir Vergisi Kanunu.

Katma Değer Vergisi Kanunu.

Kurumlar Vergisi Kanunu.

GİB (2004) “251 Seri No’lu Gelir Vergisi Tebliği”, (Resmi Gazete: 21.03.2004/25409).

GİB (2011, 4 Mayıs) “Gıda bankacılığı kapsamında bağışta bulunacak gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin vergisel indirimlerinin ve bağış yapan bağış olan kuruluşların hazırlayacağı belgelerin neler olduğu hakkında Özelge” (Sayı: B.07.1.GİB.4.34.16.01-GVK 40-442), <https://www.gib.gov.tr/node/95584>, (25.11.2019).

GİB (2013, 12 Temmuz). “Gıda Bankacılığı kapsamında Derneğe havale edilen tutarların vergisel boyutu hakkında Özelge” (Sayı: 39044742-130-1033), <https://www.gib.gov.tr/node/100847>, (25.11.2019).

GİB (2015, 8 Mart). “Gıda bankacılığı hakkında Özelge” (Sayı: 30094508-120[2016/1.14]-15), <https://www.gib.gov.tr/gida-bankaciligi-hk>, (25.11.2019).

GİB (2018, 15 Kasım). “Derneğe yapılacak aynı bağış ve yardımların kurum kazancı tespitinde indirim konusu yapıp yapılamayacağı hakkında” (Sayı: 15.11.2018 / 64597866-120[40]-E.24205), <https://www.lexpera.com.tr/resmigazetedisindakikaynak/metin/GIB801D2018115S6459786612040E24205>, (25.11.2019).

TBMM Dilekçe Komisyonu (TBMMDK) Genel Kurul Kararı (2018). “Gıda Bankacılığı Uygulamasının Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Hakkında Karar”, Genel Kurul karar tarih/no 8 Mayıs 2018/20, <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/belge/kararlar/d26/gkctvel20.pdf>, (12.10.2019).

Kitap, Makale ve İnternet Kaynakları

Akarçay Öğüz A., Akarçay Ç. (2015) “Türkiye’de Uygulanan Gıda Bankacılığı sisteminin İşleyişi ve Vergisel Avantajlarının Diğer Ülkelerle Karşılaştırılması”, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 15(44): 1-16. DOI: 10.14783/od.v11i44.5000080001.

Akartepe, B.B. (2016) “Türkiye’de Gıda Bankacılığı ve Zekat İle İlişkisi”, <http://blog.ilem.org.tr/wp-content/uploads/2018/11/gida-bankaciligi-batuhan-bugra-akartepe.pdf>, (15.10.2019).

Arpacı, A. Ö. (2005) “Gıda Bankacılığı Faaliyetinde Bulunan Dernek ve Vakıflara Yapılacak Bağışlar”, <http://www.alomaliye.com/2005/10/15/gida-bankaciligi-faaliyetinde-bulunan-dernek-ve-vakiflara-yapilacak-bagislar/>, (15.10.2019).

Ayanoğlu, A. (2017) “Gıda Bankacılığına İlişkin Uygulama Esasları”, <http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/7104>, (15.10.2019).

Döndü, M. (2008) “Gıda Bankacılığı”, T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı Yeterlilik Tezi, http://www.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/www.icisleri/tez10.pdf, (15.10.2019).

Eren, M. (2012) “Fakirlere Yardım Etmek Maksadıyla Kurulan Gıda Bankacılığının Vergisel Boyutu ve Muhasebeleştirilmesi”, Mali Çözüm, 112: 229-252.

- Gençyürek, L. (2004) “Gıda Bankacılığının Vergisel Yönü”, <http://www.alomaliye.com/2004/06/30/gida-bankaciliginin-vergisel-yonu/>, (15.10.2019).
- Gençyürek, L. (2009) “Gıda Bankacılığının Vergisel Yönü”, www.alomaliye.com/levent_gencyurek_gida_bank.htm, (15.11.2019).
- Güler, İ. (2008) “Gelir Kurumlar Vergisi ve Diğer kanunlardaki Bağış ve Yardımlar (1)”, https://www.muhasabenet.net/makale_ibrahim_guler_gvk,kvk%20da%20bagis%20ve%20yardimlar.doc., (15.10.2019).
- Kızılot, Ş. (2006) “Bankaya Bağış Yapmanın Avantajı”, Hürriyet Gazetesi, 12 Ekim 2006.
- Okur, M.E., Sayın, Z. (2014) “Sosyal Sorumluluk Modeli Olarak Gıda Bankacılığı”, İstanbul: Cinius Yayınları.
- SAYIN, Z. (2013) “Sosyal Sorumluluk Kapsamında Gıda Bankacılığı Sistemi ve Bir Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sürmen Y., Aygün D. (2009) “Türkiye’de Gıda Bankacılığı ve Muhasebe İşlemleri”, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, XXVI (1): 191-209.
- Topcu N., Kaya A. (2010) “Gıda Bankacılığı ve Muhasebesi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24 (3): 257-266.
- Yetkiner, E. (2004) “Gıda Bankacılığı (Food Banking) ve Vergisel Teşvikler”, <http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/3287>, (13.11.2019).